Korea Veteranen

Nr 11
Jun 2020

Tidning för medlemmar i SverigeKoreaVeteranerna

INNEHÅLL

Allmän information.....2
Ordföranden har ordet.....3
Delegationschefen har ordet.....4-5
Olof Lidin berättar om Korea.....5-12
TallingSilja (resor, konferenser mm).....13
Blandade koreabilder.....14-15
Björn Ekstrand berättar.....16-21
Blandade koreabilder.....21
Veterandagen 2020.....22
Hallmans Försäljnings AB (nålar, jetonger mm).....23

Rekrytera medlemmar till SverigeKoreaVeteranerna

Bli medlem och stöd arbetet med att bevara minnet av och våra traditioner från Sveriges och vår verksamhet på den koreanska halvön. Medlem kan alla bli som har tjänstgjort vid övervakningskommissionen i Korea eller Röda Korssjukhuset i Busan eller om du har ett historiskt intresse av Korea eller på annat sätt vill stödja föreningen.

Ordförande
Gunnar Persson
Torpvägen 24 A
147 63 Uttran
073-153 68 44

Vice ordförande
Lars-Olof Corneliusson
Enstavägen 5
187 35 Täby

Vice ordförande
Roger Klasson
Tolvmansvägen 9
733 91 Sala

Historik/Museum
Pia Blomberg
Gredby 3 Fogdö
645 92 Strängnäs

e-post: sverigekoreaveteranerna@outlook.com
hemsida: www.koreaveteranerna.org

GLÖM INTE ATT BETALA IN MEDLEMSAVGIFTEN FÖR 2020

MEDLEMSAVGIFTEN ÄR minst 100 kr/familj
OCH INSÄTTES PÅ PLUSGIRO 72 27 07-7, Swish 0731536844

Glöm inte att meddela styrelsen ny adress eller ändrad e-postadress

Korea Veteranen,
Adressändringar och ekonomiska ärenden: Gunnar Persson
Foto framsida: Jeju "vakt" från ön Jeju, foto Gunnar Persson
Foto baksida: Sydkoreansk vakt inne i JSA, foto Gunnar Persson
Hemsida: www.koreaveteranerna.org
Nästa nummer utkommer i dec 2020
Bidragsgivare: Försvarsmakten, Gunnar Persson

Ansvarig utgivare
Gunnar Persson
Grafisk formgivning
Gunnar Persson
Tryck
Bomas Tryck Sollentuna

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Det är ett märkligt första halvår. Att sätta sig ned och börja skriva en ordförandespalt känns litet annorlunda då vi inte haft möjlighet att genomföra verksamhet enligt plan. Att vi skulle råka ut för en pandemi var det väl ingen som trodde. I Sverige har vi nog haft det lite friare än övriga delar av världen. Vi kan gå ut och gå på restaurang och vissa varuhus med mera. Vi får hoppas att pandemin inte håller i alltför länge, utan att vi efterhand skall kunna återgå till vardagen. Hur den vardagen ser ut vet nog ingen, med de omställningar som pågår.

Om ni varit inne på vår hemsida (www.koreaveteranerna.org) så har ni kunnat läsa att vårt årsmöte är flyttat till i höst, då vi slår ihop vårt höstmöte med årsmötet. Försvarsmakten har ställt in veterandagen. Vårt Riksförbund har ställt in planerade möten med ny plan för genomförande kommer under oktober. För tillfället finns ingen information om FN-dagen den 24 oktober. Vår plan är att vi samlas och genomför den som planerat. Jag var och besökte vårt veteranmonument och lade ner blommor och hedrade dem som inte längre finns bland oss med en tyst minut. Vår planerade korearesa har vi ställt in och planerar för att genomföra i april 2021. Ledningen har fått hålla kontakt och upprätthålla förbindelserna per telefon.

Min förhoppning är att vi skall kunna samlas efter sommaren och genomföra ett välbesökt års- och höstmöte med ett föredrag och en god lunch. Vi återkommer med kallelse per e-post och på vår hemsida. Gå gärna in och läs på hemsidan (www.koreaveteranerna.org) där vi skall försöka uppdatera informationen så ofta som möjligt.

Medlemsrekryteringen går bra men kunde vara mycket bättre. Med hjälp av tidigare delegater och medlemmar så finns det en stor mängd presumtiva medlemmar till föreningen. Vi behöver bli en stark förening och växa. Vi är tacksamma för all hjälp vi kan få i rekryteringsarbetet. Vi har precis passerat ett medlemsantal på 100 medlemmar.

Vi fortsätter vårt arbete med att aktivt arbeta för ett museum i Uppsala. Det kommer att ta tid, men vi hoppas fortfarande på Uppsala och Polacksbacken. Vi samlar och lagrar material. Om du har något som skulle vara intressant, så tar vi gärna emot detta.

Jag önskar er alla en bra och förhoppningsvis njutbar sommar, som kan avnjutas utomhus med bad och kanske någon resa inom Norden. Även om smittrisken för covid-19 skulle minska så gäller det att vara försiktig i större samlingar.

Ta hand om din familj och vänner. Jag hoppas vi ses i samband med kommande aktiviteter.

Undrar hur det kändes 1953 när parterna undertecknade stillestånds-avtalet vid detta bord?

DELEGATIONSCHEFEN HAR ORDET

Generalmajor Lars-Olof Corneliusson

Då närmar vi oss slutet på det första året för vår delegation och man kan lugnt säga att det blev nog inte riktigt som vi tänkt oss.

Det viktigaste först, vi har lyckats med att genomföra våra dagliga möten och de i Armistice Agreement beslutade formella veckovisa mötena i vårt högkvarter (T1) i JSA trots alla begränsningar som funnits. Detta innebär att kedjan av möten är obruten sedan sommaren 1953.

Redan under hösten drabbades vi av African Swine Fever som smittar mellan grisar och förs in i landet av vildsvin i gränsområdet från Nordkorea. Den är inte farlig för människor men drabbar grisproduktionen hårt i den norra delen av Sydkorea. Detta har inneburit att sedan hösten har i huvudsak inga besök tillåtits hit upp till oss eller JSA. Ett mycket lyckat undantag gjordes av president Moon och chefen för UNC för vår stadsminister som fick tillfälle att möta delegationen på sin arbetsplats men även besöka JSA och samtal med chefer på plats. Listan på individer som ville besöka oss växte ända fram till att nästa utmaning inträffade lite senare in på det nya året. Den operativa verksamheten kunde dock fortsätta oförändrad.

Vi hade även förmånen att i samlad delegation med familjer kunna fira julen tillsammans upp i vår camp med god mat och traditioner såsom Kalle Anka och Karl Bertil Johnssons Julafton.

Ni liksom vi har drabbats av pandemin COVID-19 med allt vad det innebär och det är långt ifrån över i skrivande stund. Vi kan dock konstatera att Sydkorea så väl som de amerikanska strukturerna tidigt har tagit ett tydligt ansvar för att förhindra spridning och ett stort antal begränsningar infördes redan under februari. Detta har inneburit för oss att den operativa verksamheten har fått stryka på foten i ganska så stor omfattning sedan dess i och med inställda övningar och inspektioner från UNCs sida men nu under maj så börjar vi se nya förutsättningar att starta upp igen.

Av naturliga skäl så innebar resebegränsningarna att inga besökande delegationer kunde komma in i landet och inte heller besöka oss. Tyvärr så drabbade det även er veteraner då er resa hit inte kunde genomföras. Hoppas att vi kan ta nya tag inför nästa år och välkomna er då.

För oss i delegationen har det inneburit att vi har lärt oss att tvätta händerna, bära munskydd och hålla social distans. Några av oss har även fått sitta i karantän i två veckor efter genomförd ledighet hemma i Sverige. Däremot har vi fått tid för eftertanke och arbetar med mer långsiktigt arbete såsom vårt orderverk och hur vi kan vara behjälpliga med förtroendeskapande åtgärder.

På det säkerhetspolitiska planet har det inte hänt mycket. Sedan President Trump besökte JSA har tystnaden varit i princip total förutom att DPRKs ledare Kim Jung Un på nyåret uttalat tveksamheter till fortsatta samtal och att man inriktar sig på att klara av sanktionerna nationellt. Från Sydkoreas sida innebar vårens ganska stora seger för sittande regering i parlamentsvalet att initiativ för att återta bilaterala samtal med DPRK fortsätter men dessa har hitintills mötts av tystnad från norr.

Under slutet av april hade vi en mediastorm med många spekulationer kring Kim Jung Uns frånvaro där man kan konstatera att så här i efterhand var det få som hade fakta att stödja sina ställningstagande på.

Lärdomen är inte ny, utan brist på information borde öka försiktigheten i att uttala sig säkert. Även inom COVID-19 så är informationen knapphändig vad avser DPRK men det är sannolikt att även de drabbats, i hur stor omfattning återstår att se.

På det taktiska planet så fungerar kommunikationskanalerna och man meddelar aktiviteter

inom DMZ till DPRK såsom, för säsongen typiskt, skogsbrandsläckning med helikopter eller återstartandet av Arrowhead Hills minröjning och utgrävningar av kvarlevor.

Nu närmar vi oss sommaren och temperaturerna stiger. Våren har varit alldeles underbar med varmt väder och lite regn. En riktigt lång vår som vi kanske inte är vana vid hemma. Vi närmar oss nu även rotationstider för tre av oss i delegationen. Med rådande förutsättningar innebär det att vi planerar för karantän for inkommande delegater och därefter övertagande av befattning så det blir en lite längre process än vanligt. Det är naturligtvis med stolthet jag kommer att tacka av Övlt Bjerregaard, Mj Verputten och Fj Wadefur och varmt hälsa Övlt Norell, Mj Ingvarsson och Fj Malmgren välkommen.

Avslutningsvis hoppas vi att verksamheten så småningom skall gå tillbaka till normala förhållanden med mängder av besök och aktiviteter. Vi alla i delegationen önskar er detsamma och att ni, våra anhöriga och alla andra hemma i Sverige skall komma ur pandemin med god hälsa och kraft för återtagande av normalt leverne. Samtidigt t änker vi naturligtvis på alla som kämpar mot detta allvarliga virus och alla våra hjältar inom sjukvården. Tillsammans skall vi övervinna även detta!

Förevisning av skyddsåtgärder. På bilden ser vi Member och QM

Olof Lidins berättelse fortsätter.....

9. Inspektionsgruppernas avresa

Efter långa och många möten i Fredspagoden hade man kompromissat sig fram på alla punkter. Den 12 augusti bestämdes som avresedagen för övervakarna, som väntat på att komma i väg till sina övervakningsregioner.

Avresan skulle äga rum från planen vid Fredspagoden klockan 1300. Vapenstilleståndet stipulerade fem kontrollstationer, så kallade ports of entry, på vardera sidan. De var Sinuiju, Chongjin, Hungnam, Manpo och Sinanju i norr och Inchon, Taegu, Pusan, Kangnung och Kunsan i söder.

Avresan skulle ske samtidigt till de fem stationerna i norr och till stationerna i söder. Kontrollarbetet skulle påbörjas så snart de var på plats. Naturligtvis kunde inte inspektionsgrupperna få resa så där informellt. Polske generalen bad, med anledning av dagens betydelse, få bjuda på en drink. Det blev början på en tradition som vi bland svenskarna snart kallade vodkaparty-traditionen. Och det blev ett party!

Der första ”vodka-partyt” i kommissionens historia. Det var vodka, skinka, sandwhiches och mycket annat i mängd serverat på två bord. Polska kvinnliga teamdeltagare hade inte glömt sina feminina dygder utan serverade och bjöd. Partyt ägde rum inne i fredspagoden. Svenskar, schweizare, tjecker och polacker trängde sig på varandra i rusig stämning och var överens om att det aldrig mera skulle bli krig! Till och med kinesiska journalister drogs med i den lätta stämningen! Borden länsades. Vi som arbetade i fredspagoden var med och likaså alla andra som kunde komma loss från sina ordinarie jobb. Det skålades för den kommande framgångsrika verksamheten. Alla fyra generalerna talade och hyllade sina mannar och önskade dem lycka till. I all stillhet undrade man över skiftningen och förändringen från den stundom hårda

stämningen vid förhandlingsbordet till uppsluppenheten med ett glas i handen. Jag glömmer vidare aldrig polskan som försiktigt varnande uppmanade mig att hålla mig till skinkan då hon noterade min kännedom om vodka!

NNSC sekretariat i Fredspagoden

En titt ut ur fredspagodan

Officer framför Fredspagoden före teamens avresa.
Så kom avresan. Norra sidan överraskade med ett par nya ryska bussar, som övervakarna stuvades in i för att börja resan till de fem kontrollstationerna i norr. De stod redo klockan ett och blev väl packade och lämnade för Kaesong där tåg väntade.

Teamen samlade framför fredspagodan före avresa

Knappt hade bussarna hunnit försvinna bakom kullarna i riktning mot Kaesong förrän södra sidan gav ett strålande exempel på vad den förmådde i luftcirkus. Medan vi gick från busshållplatsen på norra sidan till södra sidan av fredspagoden, började ett tiotal helikoptrar skymta vid horisonten. De flög i formation och landade i två rader utanför fredspagoden. Det var stora arméhelikoptrar för sex-åtta man och det togs fyra övervakare med utrustning i vardera. Det tog bara någon minut och så var de hastigt uppe och på väg.

Första omgången helikoptrar hade inte hunnit försvinna förrän nya var på väg ned för nästa omgång övervakare. Det hela gick smidigt och kraftfullt, och det imponerade. Till och med våra kommunistiska vänner stod häpna och utan att säga något tryckte polske generalen Wagrowski generalen Grafströms hand erkännsamt innan han lämnade platsen. Vi åskådare var tacksamma för att bussarna norrut hade hunnit skumpa iväg, innan helikoptern uppvisningen började.

Grafström med tjeckisk och polska kollegor

Sedan de tio övervakningsgrupperna kommit iväg, blev det med ens så angenämt tomt i lägret. Från att ha varit upp till sex i varje tält, blev vi nu tre eller fyra och det var inte längre fråga om någon trängsel i matsalen. Att ett antal högre militärer försvunnit förorsakade också ett ledigare umgängessätt utan grader och titlar. Det blev en familjär stämning, som sedan höll i sig så länge som jag vistades i Panmunjom.

9. Övervakningen börjar

Övervakningen på stationerna kom igång. Det rapporterades till kommissionerna att de var alla på plats den 20 augusti. Det hade tagit tid för teamen i norr att komma fram med tåg. Allra längst hade det tagit till Chongjin.

Det hade varit ansträngande, berättades sedermera. Arbetet kom i gång. Man inspekterade och kontrollerade. Rapporter började komma till Panmunjom. Ingenting hände i norr, ingenting på månader. Rapporterna från de fem stationerna hade knappt mer än en standardformulering: ingenting att meddela. Tystnaden vid gränserna i norr var absolut. Vi alla i högkvarteret frågade oss hur det kom sig. När det äntligen kom en rapport från Sinuiju om att in- eller utförsel av några kanondelar ägt rum, studerades rapporten noggsamt. Med mycket litet tycktes man vara i stånd att hålla en miljonarmé stridsklar!

Annat var det i söder. Där strömmade nya förråd in, krigsmateriel hopades på kajerna i Pusan och Inchon, flygplan kom och flygplan lämnade Korea, och soldater marscherade in i och ut ur flygplan och fartyg. Där hade övervakarna ett vidsträckt verksamhetsfält och känsliga näsor kunde få sitt lystmäte. Tillträde hade de i början till allt. FN-sidan tillät inspektörerna se vad de ville. De fick kontrollera konservburkar lika väl som kanoner, flygplan och krigare.

Det var bestämt att de krigförande sidorna skulle inkomma med dagliga rapporter, vilka skulle innehålla all in- och utförsel varje dag. Dessa rapporter togs sedan som utgångspunkt för undersökningarna. I norr var det enkelt att konstatera att det stod ”ingenting” i rapporten och att ingenting fanns på järnvägsstationen. Rapporten kunde gå vidare till högkvarteret i Panmunjom. Allt var perfekt, exakt!

Svårare var det i söder. Varje dag fick kontrollgrupperna rapporter på trupper som kom eller lämnade Korea, vapen av många slag, ammunition etc. Här fanns det tillfällen till diskrepanser. Tjecker och polacker hade ett eldorado! Än var det ett flygplan för mycket, än var det en soldat för litet, och än var det, som var värre, något som inte var rapporterat!

Så kom rapporterna till oss i Panmunjom, ofta med långa berättelser om upptäckter vid kontrollerna. Sedan följde sammanträden när tjeckerna och polackerna i långa anföranden, späckade med dagsfärska bevis, avslöjade FN-48 sidans skurkaktighet och hur den undandrog sig sina förpliktelser mot stilleståndsavtalet. De önskade igen och igen att kommissionen som en man skulle översända fördömande brev till den militära stilleståndskommissionen - och förslag till brev hade de till yttermera visso med sig. Nu måste svenska och schweiziska delegaterna agera som försvarsadvokater för FN-sidan och utreda de upprepade anklagelserna, vare sig det gällde den egentliga verksamheten, eller mat, bostäder och annat som de också klagade på. De undersökte anklagelserna noggrant och fann att de i de flesta fall lätt kunde förklaras och rättas till. Ett flygplan för mycket kunde bero på vädret och en soldat för lite kunde bero på hastigt påkommen sjukdom. När det var fråga om en sådan väldig omsättning av folk och materiel i båda riktningar, var det fullt naturligt att smärre felaktigheter kunde smyga sig in. Vissa incidenter var mera iögonfallande än andra och därför mera ägnade i propagandahänseende. Det var fallet med de ”106 granatkastarna”.

Tillsammans med någon svensk överste Gyllenkrook gick en dag polska övervakare genom Inchons hamn. Det var i början av verksamheten. De stötte på några lådor som först väckte Gyllenkrooks intresse och sedan polackernas. Det visade sig vid närmare granskning att de innehöll 106 sönderplockade granatkastare. Telegram avgick omedelbart till Panmunjom och de 106 granatkastarna hamnade omgående på dagordningen. Polacken och tjecken dundrade. Här hade de fått ett skinande eksempel på FN-sidans perfida inställning till vapenstilleståndet. Här hade de infört 106 granatkastare i all hemlighet för att utöka sin krigspotential utan att rapportera det till övervakningskomssionen. Nu fann man vid närmare granskning att dessa 106 granatkastare legat där i veckor och således funnits där före den 27 juli 1953 då vapenstilleståndsfördraget trädde i kraft. Men denna förklaring godtog inte kommunistsidan. Inga som helst fakta räckte. Dessa 106 granatkastare fortsatte att figurera på sammanträde efter sammanträde och glömdes först bort med ”the Geneva Spirit.”

Den stora läckerbiten fick kommunisterna med fallet ” kapten Larsson” som behandlas i ett senare kapitel.

10. Fångfrågan

Hösten 1953 var, som sagt, en händelsernas tid i Panmunjom. Medan ännu fångtransporterna pågick av det flertal fångar som var villiga att återvända, återstod problemet med de många fångar som var ovilliga att återvända. Även de var ganska många: Omkring 23 000 nordkoreaner och kineser i södra lägren och några hundratal sydkoreaner och 23 amerikaner och en engelsman i norr. Dessa ovilliga krigsfångar hade varit den stora stötestenen vid stilleståndsförhandlingarna och förorsakat att dessa förlängts gång på gång. Till slut hade man kommit överens om att en speciell internationell kommission skulle taga hand om problemet och fångarna. Det blev den så kallade Repatrieringskommissionen, bestående av medlemmar från fem nationer: Indien, Polen, Tjeckslovakiet, Schweiz och Sverige. Till skillnad från vår övervakningskommission blev det fem medlemmar vilket betydde mycket vid omröstningar. I vår övervakningskommission slutade omröstningen som regel två mot två och inget beslut blev fattat. Här var Indien tungan på vågen.
Indien fick dessutom uppdraget att ta hand om bevakningen av de ”ovilliga” fångarna, varför de medförde särskilt manskap. Därför kom de med en stor styrka på 6 000 man på transportfartyg till Inchon, Söuls hamnstad. Längre höll de inte på att komma, då Sydkoreas president Syngman Rhee överraskade med att vägra dem tillträde till sitt land. Syngman Rhee hade inte visat någon glädje över vare sig vapenstilleståndsfördrag eller övervakningskommission och nu tillät han helt enkelt inte att en ny kommission skulle komma med 6000 man! FN-sidan och amerikanerna var inte rådvilla och de löste problemet med att några

dussin helikoptrar flög indierna direkt från fartygen till den demilitariserade zonen i Panmunjom. Det var ingen liten operation men man utförde den utan missöden och Syngman Rhee kunde intet göra.

Vi hade helikoptermusik över och kring oss vid deras ankomst som ägde rum just som vi flyttade från Advanced Camp till Permanent Camp närmare Panmunjom.

Vi hade haft ett par relativt lugna veckor i lägret sedan inspektionsgrupperna kommit iväg, då vi sluppit att trängas i vare sig tält eller matsal. Det förändrades snabbt då repatrieringskommissionen anlände. Svenska gruppen bestod av ett 50-tal man och vi trivdes bra samman. Vi fick bara maka på oss i tält och i matsal. De kom också samtidigt med vår flyttning från Advanced Camp den 9 september till Permanent Camp uppe vid demarkationslinjen och söder om Panmunjom. Vi blev belägna inom den demilitariserade zonen, strax söder om linjen och helt nära det Conference Area som var under förberedelse.

Repatrieringskommissionen kom alltså samtidigt med vår flyttning och från deras ankomst och fram genom januari 1954 spelade de första fiolen i Panmunjom inte minst beroende på den roll de spelade i fångfrågan och på grund av indierna själva. Det verkligt färggranna inslaget i panmunjom-livet under höstmånaderna stod indierna för. De utgjorde ett originellt inslag mellan öst och väst: kineser och koreaner stod där lika förundrade som vi från västra världen. Deras uniformer och utrustning i övrigt var engelskt inspirerad och deras militärmusik bestod av skotska säckpipor. Men i det engelska stack det indiska fram: turbaner i allsköns färger, leopardskinn, den mörka indiska blicken. I allt var de annorlunda!

Indiska säckpipor

I och med flyttningen till vårt permanenta läger vid demarkationslinjen fick vi indierna som grannar. De hade blivit inbjudna till repatrieringskommissionen av båda krigförande sidor och därför måste båda sidor stå för värdskapet. Det ordnades så att de bodde på bägge sidor av demarkationslinjen med olika mathållning, olika bostäder, två flaggstänger och så vidare. Svårigheten var placeringen av deras chef, General K. S. Thimayya, men där kompromissade man. Han inhystes på södra sidan där han hade sitt högkvarter strax inne på södra sidan. Hans expedition blev placerad på linjen med utgång åt bägge håll.

Indiernas ansvar blev de 23 000 kineser och nordkoreaner, 334 sydkoreaner och 23 amerikaner och en engelsman som nekade att återvända. De placerades i läger vid demarkationslinjen. Sedan följde en tre månaders övertalningsperiod till 20 januari, då indiskt vaktmanskap var ansvarigt för dem.

Det var andra delen av ”Operation Big Switch.” som gällde de ovilliga krigsfångarna, Den första delen som gällde de villiga att återvända var avslutad i början av september.

Mellan vårt nya permanenta svenska läger och indiernas låg endast övergivna risfält och över dem hade en spång byggts. Därför kom vi att ha en hel del umgänge så länge de var i Korea. Vi möttes i arbetet och träffades privat. Båda parter fick stifta bekantskap med seder som man inte haft en aning om. Vi samtalade under långa kvällar antingen i en tälthörna runt en oljekamin på vår sida eller också i en kommunistisk trähydda vid en osande kolkamin norröver. Vi hade små fester då sikher sjöng och dansade i sina turbaner och stämningen var hög.

Tillvaron i det nordliga Korea var fylld med överraskningar, för dem som för oss. En indier blev så förvånad när han skulle hämta sina nytvättade kläder och fann dem styva och frusna. Något sådant hade han inte upplevt i Indien! De var förstörda, trodde han! Vi blev inbjudna till deras stora ljushögtid den 6 november och beundrade och njöt av deras tusen på tusen ljus och marschaller (mest i urdruckna ölburkar!) och lyssnade till deras säckpipsorkester som var uppställd i en halvcirkel i sina finaste uniformer och leopardskinn. Till sist blev vi bjudna på en bit mat i en av manskapsmässarna, och stod först häpna när vi såg att de inte använde andra ätverktyg än högra handen och ett slags tunnbröd. Det fanns dock gafflar på lager som vi erbjöds. Fingrarna tycktes vara alldeles ypperliga för ätning, men det verkade inte aptitligt första gången man såg det. Deras kött var så starkt kryddat att man kippade efter andan var gång man fick ned ett stycke. Vi föredrog rätt snart att avstå från ätningen och återgå till nöjena utomhus.

Det var i sin helhet en minnesvärd kväll och det var feststämning i det gråa och just då ganska hotfulla Panmunjom, där man tyckte synd om de många krigsfångarna i närheten och pojkarna i skyttegravarna på ömse sidor, som bara kunde följa ljusfesten i sina kikare.

Det skall erkännas att vår övervakningsverksamhet kom i skymundan under denna tid. Huvudintresset var med rätta riktat på krigsfångefrågan. På dess lösning hängde faktiskt vapenstilleståndets vara eller icke vara. Det var de ovilliga, som hade fördröjt vapenstilleståndet. Så mycket politik och så många princ-

iper låg och grodde i bakgrunden, att kriget snabbt nog kunde blossa upp igen i fall att inte denna fråga löstes på ett smidigt sätt. Det var inte så mycket fångarna på norra sidan som på södra sidan det gällde. De senare var så många fler och kommunistsidan hade i det längsta krävt deras återlämnande emot deras vilja. Fångarna på norra sidan lade man inte så mycket märke till, men så mycket mera de på södra sidan. Ett par kilometer i sydöstlig riktning från vårt läger hade man rest ett stort läger för dem och på nätterna kunde vi höra dem skrika och larma. Det var alltid vid samma timme på morgonen som det började. Det var otäckt med skrik och skrän så där på avstånd; man anade att hemska ting hände i lägret som det indiska vaktmanskapet inte kunde göra mycket åt.

Det berättades att fångarna själva hade organiserat sig i grupper som hade kontakt med yttervärlden. Man hade en panisk skräck för spioner och fann de någon, gjordes processen kort. På morgonen efteråt kunde det indiska vaktmansket finna liken som slängts över taggtråden. Eller så fann de ingenting alls. Det hände att folk försvann spårlöst.

Nu stipulerade vapenstilleståndsavtalet att hemmasidan skulle erbjudas tillfälle under en tid av tre månader försöka övertala ovilliga fångar att återvända till sitt hemland. Dessa övertalningar, kallade ”explanations”, skulle sålunda pågå genom hösten och in i januari. Sedan skulle repatrieringskommissionen fatta beslut.

Det blev dramatiska tillställningar då nordkoreaner och kineser gjorde allt de kunde för att förmå sina gamla vapenbröder att komma på bättre tankar. Det lyckades också några gånger men med flertalet kom de ingen vart. Det låg mycket hat och hätskhet i luften vid dessa övertalningsförsök och de indiska vakterna fick vara på sin vakt. Det hände att en fånge rusade upp och attackerade övertalaren. Då gällde det för de indiska vakterna att ingripa kvickt. Övertalarna lade hela själen i övertalningsförsöken, om hur väl de skulle bli mottagna vid hemkomsten. Hela tiden satt repatrieringskommissionens fem medlemmar och kontrollerade att inga fel begicks. Trots språksvårigheter kunde de få en ganska klar bild av situationen i vart enskilt fall. Det fanns de som lät övertala sig. De fick avlägsna sig genom en sidodörr och togs om hand av indiska vaktmanskapet. Det blev ett nytt skådespel. Kommunistsidan gjorde det mesta av varje sådant tillfälle. Särskilt mottagningstält hade rests vid frihetsporten och dit inbjöds vi alla, neutrala, journalister och så vidare. En indisk lastbil körde fram och där under presenningen kunde man se en kines mellan fyra beväpnade indier. Han såg bortkommen och olycklig ut inför allt detta ståhej. Mottagningskommittén skyndade fram och inbjöd fången ned från lastbilsflaket. Man tryckte hans händer, man omfamnade honom och han började gråta. Fången fördes in i mottagningstältet och fick slå sig ned vid ett bord med tekoppar. Man bjöd på cigaretter, man hällde upp te, man serverade kakor. Men han hann inte smaka på något, för nu måste han berätta vad han varit med om i fånglägren. Och det var inga småsaker. Han hade torterats, han hade svultit. Och man hade tvingat honom att inte vilja hem. Allt som oftast kom tårar i hans ögon.

Kineser och nordkoreaner såg deltagande ut. Så fick journalister komma med frågor och han bekräftade ytterligare en gång vad han gått igenom i fånglägren i Sydkorea. ”Men har ni varit med om sådan tortyr, måste ni ha märken efter den på er kropp? Kan ni visa något ärr efter denna tortyr? frågade plötsligt en ofin fransk korrespondent. Der blev några sekunders tystnad. Så svarade fången: ”Min personliga ära förhindrar mig att svara på det!” Snabbt avbröts mottagningen och fången fördes från bordet utan att ha njutit av vare cigaretterna eller teet. Han fick ta plats på ett nytt lastbilsflak och han såg lika obetydlig ut mellan kinesiska vakter som tidigare mellan indiska vakter.

Man stod där och såg bilen försvinna i ett dammoln norrut och man frågade sig: ”Vad var äkta i detta och vad var teater? Och vad händer honom nu sedan han eventuellt spelat sin roll?” Detta upprepades var gång som en krigsfånge återfördes norrut. Det hände inte de enstaka gånger en fånge återvände söderut. Då gick allt väldigt tyst till. De överlämnades också i Panmunjom och hämtades genast upp i bil och fördes till något högkvarter, längre söderut i Korea.

11. Fångfrågans Upplösning

Övertalningsproceduren kom i gång i oktober och visade sig snart att vara ett bakslag för kommunistsidan. Det var bara en liten procent av fångarna som lät sig övertalas. Flertalet fångar lät sig inte övertygas om att återvända. Bland de 23 amerikanska ”avhopparna” var det en som övertalades. De andra 22 nekade till stor förbittring i Amerika. Det blev till sist inte så många övertalningsdagar som vapenstilleståndsfördraget föreskrivit (90 dagar). Norra sidan började att tveka, så snart som de märkte att de inte lyckades med övertalningarna. Det ena uppskovet följde det andra och av den anledningen blev många fångar aldrig utsatta för denna övertalning. Kommunistsidan höll in i det sista på att fångarna skulle återföras med våld om så behövdes. Också de tjeckiska och polska medlemmarna inom repatrieringskommissionen följde den linjen. Mot detta gick de schweiziska och

svenska medlemmarna och den indiske medlemmen, general Thimayya, intog en medlande ståndpunkt utan att därför gå med på kommunisternas drastiska krav.

Saken diskuterades hösten igenom och julen 1953 var fångfrågan en skrämmande skugga som föll över julfirandet. Man visste att kineser och koreaner hade hotat med att i värsta fall hämta tillbaka fångarna med våld. Så det låg åtskillig spänning i luften när det avgörande datumet, 20 januari l954, närmade sig. Då beslöt repatrieringskommissionen, ledd av general Thimayya, att vardera sidan skulle behålla sina fångar, och redan samma dag överlämnades de formellt.

Det var alarmberedskap i vårt läger inför den dagen. Man var inställd på en snabb reträtt ur ingenmansland – med svenska fanan i spetsen. En evakueringsplan hade upprättats, där allt och var och en hade sin bestämda plats.

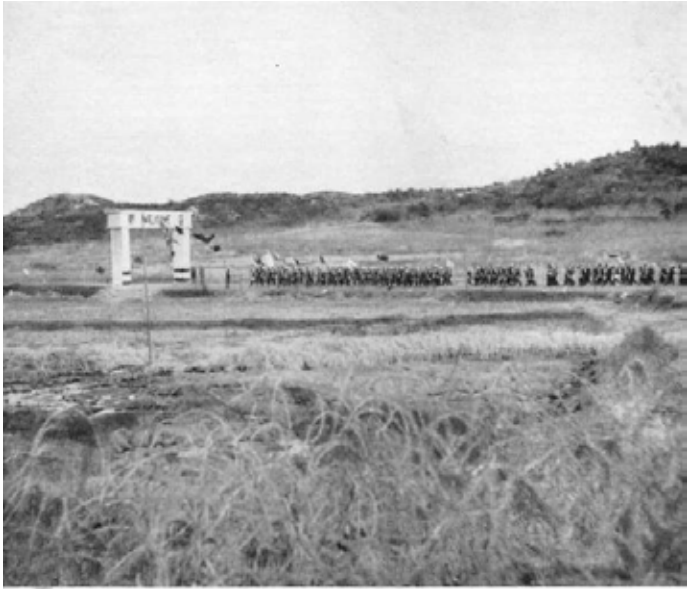

Kineser och nordkoreaner på väg ut ur lägren

Vi vaknade på morgonen den 21 januari till ett mera högljutt och utdraget tjut än vanligt bortifrån fånglägren. Det var glädjetjut inför frihetsdagen. Då vi kom ut ur tälten, var amerikanska miltära vakter det första man såg, tre och tre hade de ställts upp på kulle efter kulle, bredbenta och beredda, blickande mot den kommunistiska sidan. Men ingenting hände på andra sidan. Hotelserna fortsatte att ösas ut i press och radio, men inget försök gjordes med våld.

Kinesers och nordkoreaners marsch söderut genom frihetsporten, som uttrycker ”Welcome.” Utmarschen ur lägren kom efter att repatrieringskommissionen sålunda beslutat i fångfrågan. Det betydde att 23 000 kineser och nordkoreaner kunde marschera söderut. På norra sidan fick 334 sydkoreaner, 22 amerikaner och en engelsman, som bestämt sig att stanna, en tid i lägren vid Panmunjom.

Sydsidans fångar tågade ut i jubel till ett nytt liv i Sydkorea och på Formosa. Med fanor, transparanger, fotografier, sång och musik gick marschen till Inchon, genom äreportar och förbi tusen och åter tusen åskådare. Bland åskådarna fanns vi i kommissionerna. Det var en gråkall januaridag då vi följde utmarschen från ståplats. Vi kände hänförelsen och önskade dem lycka till på deras väg till ett eventuellt lyckligare liv. Med deras uttåg var repatrieringskommissionens uppgift avslutad. De kunde sopa igen efter sig och lämna Panmunjom. De första svenskarna hade redan rest vid nyåret och sedan for de i mindre grupper tills de sista med chefen, general Stenström, reste i början av mars. General Thimayya blev också kvar till i mars, rosad av FN-sidan för ”en otrolig insats i en svår situation.” Från kommunistsidan hördes ingenting. Även indierna fick använda landvägen vid hemresan. Det kunde
Syngman Rhee tillåta sig när de ändå skulle lämna Korea, men det skedde under stark bevakning. Det fanns poster med skarpladdade gevär längs den järnväg som forslade dem fram till utskeppningshamnen.

Vi kom några svenskar en av dessa kvällar och mötte ett tågsätt som kröp fram med på sin höjd fem kilometers hastighet genom natten. Längs efter järnvägslinjen brann eldar, som posterna värmde sig vid i den kalla vinterkvällen. Man tog inga risker utan bevakade varje meter av järnvägen. De lämnade ett stort tomrum efter sig, både indierna och den svenska kommissionen. Det blev nästan overkligt lugnt i lägret sedan både de och fångarna var borta. När sedan också lägren revs, som indierna hållit till i, kändes det som en tid hade gått till historien.

Bara några dagar efter att de sista indierna rest, uppenbarade sig en brigad kinesiska arbetare och rev den halvdel av det indiska lägret som stått på kommunisteras sida. Det gjordes med väldig fart och kommandoorden haglade där de jobbade. Som alla kinesiska arbetsbrigader var de klädda i blått och vi lade speciellt märke till en ung flicka som hade något av en befälsställning. Hon styrde arbetet. När vi närmade oss för att fotografera, motade hon vänligt bort oss med gester som inte kunde missförstås. ”Lokala bestämmelser” betydde att man skulle be om lov att fotografera på kommunistsidan.

Det dröjde några dagar, men så kom FN-sidan och nedmonterade allt på sin sida. De kom med maskiner, skrapor och bulldozers och liksom kineserna
klarade de allt på en dag. I stället för ett livligt indiskt

läger plötsligt bara två nötta kullar som inte erinrade om den roll som området spelat strax innan. Inte långt därefter anlade FN-sidan en helikopterplatta just där södra indiska lägret legat. Området jämnades ut och ett femtio gånger femtio meter stort fält bredde sig där den indiska säckpipsmusiken brukat stå uppställd.

12. Vi Flyttar till nomans land

Delegationens provisoriska läger vid ankomst den 29 juli

Då vi anlände den 29 juli fick vi ett provisoriskt läger cirka fem kilometer söder om den blivande demilitariserade zonen. I stilleståndsavtalet (Armistice Agreement) var det uttryckligen stipulerat att övervakningskommissionen skulle bo vid det ”Conference Area” som skulle etableras på demarkationslinjen strax söder om Panmunjom. Inom detta område skulle de mötas och ha sitt sekretariat. Då vi anlände två dagar efter stilleståndsfördragets undertecknande var detta område fortfarande ett kulligt stycke ingenmansland, som ingen beträdde frivilligt, på grund av minfaran.

Men det dröjde inte länge innan det blev fart och rörelse på hela detta blivande konferensområde på ömse sidor av demarkationslinjen. FN-sidan kom med sina maskiner som bökade och formade om kullarna till lämpligt platåland på ett snabbt och metodiskt sätt. På kommunistsidan kryllade det av folk, brigader av blåklädda arbetare, som kämpade i sitt anletes svett med spade och hacka. Jorden bar man bort på gammalt kinesiskt vis i korgar med ok över axlarna. Enstaka ryska lastbilar användes, men det stora intrycket var denna myrhög av sjungande och skrikande arbetare.

Båda arbetssätten gav resultat och efter någon månads arbete började konferensområdet taga form med sina förhandlings- och expeditionslokaler, södra sidans av korrugerad plåt, norra sidans av kinesiskt trävirke.

Den fyra kilometer vida demilitariserade zonen i grönt. Det var emellertid inget riskfritt arbete för de båda sidorna att få ordning på och jämna dessa kullar.

Framför NNSC’s kontor. Kommunistsidan

Ovanför, ingången på FN-sidan

Där vi arbetade i fredspagoden kunde vi gång på gång höra hur gamla landminor exploderade och trots att vi var en à två kilometer bort skallrade fönsterrutorna. Trots alla försiktighetsmått kostade det FN-sidan fyra man att röja upp på sin sida. Från norra sidan kom inga uppgifter. Samtidigt med konferensområdet upprättades de permanenta lägren för de schweiziska och svenska övervakningskommissionerna. De tog avsevärd tid att anlägga och det var först i början av september, i samband med repatrieringskommissionens ankomst den 9 september, som vi kunde flytta över.

Vi hade väntat oss att vi skulle få tjecker och polacker som nära grannar på andra sidan i den demilitariserade zonen. Den ursprungliga tanken var att kommissionen skulle vara samlad på en plats. Men vi bedrog oss! Sin vana trogen att vara misstänksamma och försiktiga i överkant, placerade tjecker och polacker sina läger så långt norrut som möjligt inom den demilitariserade zonen, det vill säga i det närmaste två kilometer från demarkationslinjen. Det hade som följd att umgänget mellan dem och svenskar och schweizare blev minimalt och kontrollerat. Nackdelen för dem var att de fick lång väg till jobbet. När den isiga sibiriska vintern slog till, var vi mer än tacksamma att vi blott hade fem minuters väg över en

spång till en varm arbetslokal. Tjecker och polacker kom mestadels på motorcykel.

Således flyttade övervakningskommissionen över hela sitt arbete till det nya konferensområdet (Conference Area). Det var på tiden. Det hade börjat bli kallt i Fredspagoden som saknade uppvärmning. Vi hade börjat med att svettas där under sommaren men med höstens ankomst hade det blivit först svalt och sedan kallt i oktober. Samtidigt beordrades FN-sidan som vistats i och kring Fredspagoden sedan stilleståndsfördragets undertecknande, att dra sig tillbaka till andra sidan av demarkationslinjen. Det Övre Panmunjom blev utbytt mot det Nedre Panmunjom som byggts under sensommaren.

Vårt sekretariat flyttade in i en kinesisk trähydda medan sammanträdeslokalen blev den plåtkonstruktion som satts upp av FN-sidan bredvid. Allt i allt hade kommunistsidan byggt tre trähus till vänster och FNsidan tillhandahållit tre korrugerade plåthyddor till höger, de senare målade i vitt och blått. De låg i rad, rektangulära och alla placerade mitt på demarkationslinjen. Ovanför och bakom hyddorna hade kommunistsidan samtidigt byggt ett centrum där till att börja med kineserna dominerade. På södra sidan hade FN-sidan en central för inte minst ett omfattande vaktmanskap.

Mycket är förändrat i dag, men den militära demarkationslinjen är densamma och de ursprungliga sex hyddorna har blott ombyggts och förlängts. Militära demarkationslinjen går genom hyddornas mitt. Se bilden som är en senare tids kartbild av det internationella området i Panmunjom, det så kallade ”Joint Security Area (JSA),” Gemensamma Säkerhetsområdet. Den röda linjen utgör den militära demarkationslinjen mellan Nordkorea och Sydkorea.

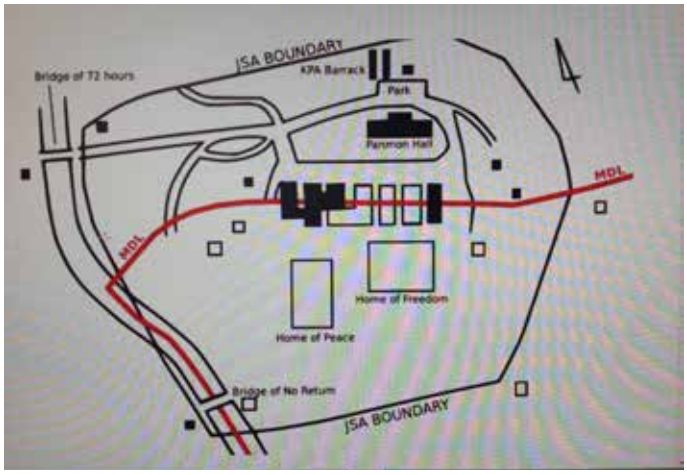

De svarta byggnaderna disponeras i dag av nordsidan

Gränsernas utsträckning på den koreanska halvön

Nordkoreansk soldat

Kim Jong-un och Jae-in MOON träffas för samtal på “foot-bridge”

Fredsmuseet på den nordkoreanska sidan

TALLINKSILJA.SE
VI SES
OMBORD
TALLINK
SILJA LINE

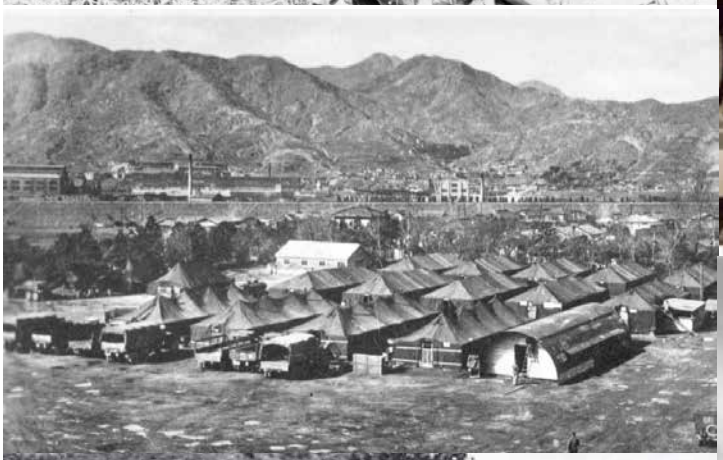

The Hermit Kimdom

(text och foto Björn Ekstrand)

Jag tjänstgjorde 1985-1986 som ställföreträdande chef för den svenska delegationen vid Neutral Nations Supervisory Commission (SW/NNSC) i Panmunjom. Jag berättar här om mina erfarenheter från umgänget med tjecker, polacker, kineser och nordkoreaner samt om mina intryck av och besök i Nordkorea.

Överste Björn Ekstrand

Inledning

Under Choson-dynastin (1392-1910) fram till den japanska ockupationen var det enade Korea isolerat från omvärlden (utom Kina) och omtalat som ”The Hermit Kingdom”. Efter Japans nederlag 1945 valde regimen i Nordkorea en liknade isolering. Eftersom landet i 40 år diktatoriskt styrts av Kim Il-sung kunde dåvarande Democratic People´s Republic of Korea (DPRK) med fog kallas för The Hermit Kimdom.

Uppgiften för NNSC var 1986, sedan ett antal år tillbaka, av främst kontaktskapande art. Kommissionen utnyttjades härvid bland annat för att förmedla budskap (”signaler”) och inofficiella förfrågningar mellan parterna. Genom att vidmakthålla goda personliga kontakter med företrädare för bägge sidor försökte vi känna av läget, för att vid behov kunna rätta till missförstånd. Det sociala umgänget med både nord- och sydsidans delegationer var av denna anledning omfattande.

Mot bakgrund av kommunistregimernas fall i Sovjetunionen och Östeuropa i början av 1990-talet sade Nordkorea ensidigt upp delar av Armistice Agreement (AA) från 1953. De polska och tjeckiska delegationerna tvingades efter hand hem och all kontakt över Military Demarcation Line (MDL) upphörde 1995. De svenskar som därefter tjänstgjort i NNSC har inte kunnat umgås med nordsidan (förutom med tillresta polacker) och inte heller fått besöka Nordkorea. De Koreaveteraner som tjänstgjorde i Panmunjom under början av 1990-talet eller tidigare torde däremot ha haft upplevelser liknande mina.

Först tar jag upp samvaron i Panmunjom (en karta över Panmunjom med omgivningar finns på sidan 12 och 13). Därefter beskriver jag mina intryck av Nordkorea och berättar om ett par studieresor. Avslutningsvis berör jag den ökade insynen i dagens Nordkorea.
Medlemmar av NNSC fick inte resa på egen hand i Nordkorea, men kunde efter inbjudan delta i arrangerade besök med åtföljande guider (övervakare). Fotografering av till exempel offentliga byggnader, minnesmärken och statyer uppmuntrades, medan vi vänligt men bestämt uppmanades att inte fotografera invånarnas dagliga liv och den förfallna landsbygden med flera för regimen ”ofördelaktiga” motiv. Våra filmrullar med motiv från Nordkorea lämnades för säkerhets skull inte in i fotoaffärer på Itaewon utan medfördes på kurirresor och framkallades i Tokyo.

Samvaron i Panmunjom

Korean People´s Army (KPA) och Chinese People´s Volunteers (CPV). De nordkoreanska militärerna hade uniformer, grader och gradbeteckningar enligt sovjetisk modell men bar inga släpspännen. Detta ändrades dock 15/4 (Kim Il-sungs födelsedag), då de plötsligt började uppträda med emaljerade ”plåtribbor” på uniformerna – ett första steg mot dagens ”kraschanbehängda julgranar”. Nordsidans Military Armistice Commission (KPA/CPV-MAC) hade, liksom sydsidan, en samverkansofficer till NNSC (överstelöjtnant Ryom), som talade god engelska. De flesta nordkoreanska officerarna verkade ha tjänstgjort länge i MAC, till skillnad från amerikaner och sydkoreaner som avlöstes ganska ofta.

Gemensamt för alla KPA-officerare var att de aldrig uppträdde ensamma vid möten med utlänningar utan alltid minst två tillsammans, sannolikt övervakande varandra. Endast vid ett tillfälle under en resa i Nordkorea gjorde slumpen att jag fick ett par timmars

ostört samtal på tu man hand med en av dem. Det visade sig då att han var medveten om att världen utanför Nordkorea kanske var något annorlunda än den officiella uppfattningen. Han var mycket frågvis om förhållandena i Sydkorea, USA och Sverige. I gengäld berättade han om sin familj i Pyongyang, som han längtade efter och bara träffade ett par gånger om året, om hustruns arbete på en textilfabrik, sonens internatförskola och vad man roade sig med under årets få arbetsfria helgdagar (utflykt med vänner i naturen, picknick och allsång).

De kinesiska militärerna i KPA/CPV-MAC hade inga militära grader. De bar Mao-inspirerade uniformer utan gradbeteckningar eller släpspännen, höll en låg profil och hade ingen daglig representation i Panmunjom. Senior Member syntes sällan till varför Senior Staff Officer (Mr Tang Daokai) som regel fick representera CPV. Han talade god engelska, hade uppenbarligen vistats i västvärlden och var lätt att umgås med.

Polacker (PO/NNSC) och tjecker (CZ/NNSC)

De polska och tjeckiska delegationerna hade sin camp i Nordkorea alldeles intill den demilitariserade zonens norra gräns (se kartan). De flesta medlemmarna talade hyfsad engelska (den tillträdande polske generalen var dock beroende av tolk). Den polske ställföreträdaren (överste Kowieski) hade varit försvarsattaché i Stockholm, var mycket social och en stor sverigevän. Däremot visade han sig inte vara någon större beundrare av nordkoreanerna och kunde vid olika tillfällen mellan fyra ögon berätta om sitt stundtals påfrestande umgänge med dessa. Tillsammans med svenske ”oldtimern” Göran Tornérhjelm var han för mig en viktig informationskälla rörande förhållandena i Nordkorea. Hans tjeckiske kollega (överstelöjtnant Konopka) var slovak, sannolikt politisk officer (”politruk”) och mera inbunden. En av hans uppgifter kan ha varit att övervaka kamraterna så att inget ytterligare tjeckiskt avhopp skulle ske över MDL (i likhet med 1981). Till hans förtjänst kunde dock anföras att han var en hängiven ABBA-fan.

På bilden alla Alternater vid NNSC 1985-1986

Festligheter i Panmunjom

Minnet av vapenstilleståndet firades 27/7 i Panmunjom med deltagare från bägge sidors MAC och NNSC med en gemensam lunch vid småbord med blandad bordsplacering. Amerikaner, sydkoreaner, nordkoreaner och kineser kunde faktiskt sitta tillsammans och konversera i en avslappnad atmosfär.

Det nya året firades i Panmunjom med ett party för MAC och NNSC. Främst minns jag det som ”Stora Flaskbytardagen” då jag förväntades överlämna en flaska Cognac eller Whisky till mina kollegor på nordsidan, mot att jag erhöll kinesisk Maotai eller inhemsk Gula Drakens Risbrännvin med en giftorm i flaskan. Då dessa buteljer var mycket eftertraktade souvenirer bland sydkoreaner och amerikaner kunde jag senare lätt byta dem mot mera njutbara drycker.

Polens och Tjeckoslovakiens nationaldagar firades i respektive byggnader i deras gemensamma camp i Panmunjom, varvid bland annat gamla svart/vita journalfilmer från Röda Arméns befrielse av Warszawa respektive Prag visades. Även Slovakiens nationaldag med Röda Arméns befrielse av Bratislava firades på samma sätt. Högtidstalen underströk stor tacksamhet mot och evig vänskap med Sovjetunionen och avslutades med skålar för bland annat fred på jorden och mellanfolklig vänskap.

Vid ett tillfälle inbjöds NNSC av nordkoreanerna till ett poolparty i den polsk-tjeckiska campen.

Deltagarna samlade vid poolen

Civilt lättklädda satt vi i solstolar kring poolen medan drinkar serverades. Poolen visade sig vara en betonglåda. Vattnet var stillastående, hade uppenbarligen fyllts i ett antal veckor tidigare och ytan var grön av algblomning. Senior Member KPA/CPV-MAC (generalmajor Li Tae Ho) dök dock i den gröna sörjan med ett magnifikt magplask och plumsade omkring, frustande som en flodhäst. Ett par nordkoreaner och några ganska tveksamma, yngre polacker och tjecker

följde hans exempel medan övriga NNSC-medlemmar avstod. Efter badet vidtog diverse lekar samt volleyboll, varvid ett lag vältränade och samövade, unga nordkoreanska officerare med lätthet besegrade ett hastigt sammansatt och otränat NNSC-lag.

Överlämnande av kvarlevor

Förutom observatörsnärvaro vid ett antal MAC-möten övervakade också NNSC vid ett par tillfällen överlämnandet i JSA av kvarlevorna från stupade nordkoreanska soldater som återfunnits i Sydkorea. De påkostade kistorna bars under högtidliga former fram av en flernationell hedersvakt från United Nations Command (UNC) till MDL. Efter en hastig inspektion av innehållet lastades de mottagna kistorna upp på ett med röd filt dekorerat lastbilsflak och kördes bort. Någon begravningsceremoni var det aldrig tal om - jag erfor senare att lastbilarna åkte direkt till en soptipp där innehållet tömdes ut medan kistorna till-

Repatrieringsceremoni i JSA

Intryck av Nordkorea

Karaktäristiskt för landet var den statsbärande ideologin Juche (självtillit), med den bisarra självbilden, den förvanskade historieskrivningen och den groteska personkulten. I detta totalitära samhälle där invånarna aldrig kunde tala med utlänningar, se utländsk film eller TV, läsa utländska böcker eller tidningar, lyssna på utländsk radio eller utländsk musik, gick det uppenbarligen att indoktrinera hela befolkningen från barnsben genom statlig kontroll av skolor, massmedier och kulturutbud. Indoktrineringen försvårades ännu inte av teknikutvecklingen på informationsområdet men detta skulle senare komma att ändras. Endast enstaka nordkoreaner hade under åren lyckats fly till Sydkorea men deras berättelser hade inte fått någon större spridning till omvärlden. Mycket få utlänningar hade någonsin besökt och berättat om landet.

Självbilden

Vi lever i ett Paradis på jorden. Vi är oberoende av omvärlden och självförsörjande. Vår Store Ledare, Kamrat Kim Il-sung, är en god Fader för oss alla och ger oss allt vad vi behöver. Folk och ledare i andra länder beundrar honom och avundas oss. Till vår stora sorg lider dock våra bröder och systrar på södra delen av halvön svårt under den blodiga och imperialistiska, amerikanska ockupationen.

Ovanstående är ett försök till en kort sammanfattning av den självbild alla invånare sedan barnsben syns ha indoktrinerats med. Sydkoreas regering omtalades alltid som en illegal marionettregering (”puppet regime”) helt kontrollerad av USA. Vid ett tillfälle ifrågasatte jag om 38 000 amerikanska soldater i Sydkorea verkligen kunde ockupera ett land med 47 miljoner invånare, när Sovjetunionens 110 000 soldater i Afghanistan uppenbarligen inte kunde kontrollera en befolkning på 13 miljoner. Man förklarade då att jag var dåligt informerad och bytte raskt samtalsämne. Först medgav man dock att det var fel av Sovjetunionen att invadera Afghanistan!

Historieskrivningen

Enligt nordkoreansk historieskrivning besegrades de japanska ockupanterna i norra Korea och Manchuriet av den koreanska folkarmén i upprepade fältslag under ledning av Kim Il-sung. I själva verket var han en av flera lokala gerillaledare, som med en handfull anhängare under 1930-talet angrep punktmål såsom broar, järnvägslinjer och polisstationer utan att orsaka de japanska ockupanterna någon större skada. Sovjetunionens invasion och seger över den japanska Kwantungarmén, sedan atombomberna fällts över Japan, omnämndes inte.

The Day of Victory in The Great Fatherland Liberation War firades årligen den 27 juli i Nordkorea med stora militärparader. I nordkoreansk historieskrivning startades Koreakriget av de amerikanska imperialisterna. Efter deras anfall svarade Nordkorea omgående med ”världshistoriens kraftfullaste motanfall”. Den avgörande kinesiska insatsen som förlängde Koreakriget med två och ett halvt år och förhindrade en återförening var mycket nedtonad. Det var marskalk Kim Il-sung som framgångsrikt ledde koreanska folkets armé till seger och avtalet om vapenstillestånd framställdes som en amerikansk kapitulation. Detta framgick mycket tydligt vid ett besök i Peace Pagoda där avtalet undertecknades. Byggnaden, som låg i Nordkorea inom den demilitariserade zonen (se kartan), kallas numera North Korea Peace Museum.

Bilder från Peace Museum ser du på nästa sida.

Personkulten

Den Store Ledaren Kamrat Kim Il-sung var föremål för en personkult som var mer omfattande än den som kommit Stalin och Mao till del. I likhet med vissa av antikens romerska kejsare betraktades han som en ofelbar halvgud. Hans födelseplats Mangyongdae var en vallfartsort, ett ”nordkoreanskt Betlehem”. Statyer (många i kolossalformat och vissa guldöverdragna) och stora porträtt i helfigur kunde ses överallt. Stolt berättade man för mig att det i DPRK fanns mer än 35 000 statyer och tillade ”ni svenskar har väl också rest en massa statyer av era kungar?” Då jag svarade

Sonen, Den Käre Ledaren Kamrat Kim Jong-il, syntes ofta på bilder bredvid fadern men förekom ännu inte som staty. Som regel bar han sportjacka samt platåskor för att dölja sin kortvuxenhet. Sedan några år tillbaka hade han börjat lanseras som efterträdare. Överallt, även i hotellrum och privatbostäder, hängde deras retuscherade ansikten som ikoner bredvid varandra med fadern till vänster (högt upp och något framåtlutade så att betraktaren kände sig iakttagen). Inga andra bilder eller föremål av något slag fanns på samma vägg. Nyhetsuppläsare, guider, lärare med flera nämnde alltid en ledares titel och namn med djupa, skälvande och mässande röster.

Hela familjen Kims revolutionära bakgrund betonades ofta. Kim Il-sungs farfar påstods ha spelat en avgörande roll vid sänkningen av det amerikanska krigsfartyget USS Sherman 1866. Kim Jong-ils födelseplats uppgavs vara i en liten stuga vid foten av koreanernas mytomspunna berg Paektusan (Mount Paektu). Han var dock i själva verket född i Chabarovsk i Ryska Fjärran Östern under faderns påtvingade exil på grund av nonaggressionspakten mellan Sovjetunionen och Japan 1941.

Både far och son Kim vistades ofta ute bland folket och deras besök i fabriker, kraftverk, jordbrukskollektiv, sjukhus, skolor, teatrar m.m. redovisades dagli-

gen i TV och tidningar. De framställdes som ofelbara, överlägset kunniga i allt och gav ”on the spot guidance” till berörda ansvariga, som med total uppmärksamhet lyssnade och antecknade visdomsorden.

Massmedier

Pyongyang Times var en engelskspråkig veckotidning, fyrsidig och i fullformat, som jag läste varje lördag. Förstasidan pryddes alltid av ett foto visande Kim Il-sung poserande tillsammans med en besökande utländsk delegation mot bakgrund av en målning av berget Paektusan. När ledare från t.ex. Kuba (Fidel Castro), DDR (Erich Honecker) eller Nicaragua (Daniel Ortega) besökte Nordkorea ägnades huvuddelen av tidningen åt dessa besök. En delegation från svenska Vänsterpartiet Kommunisterna gavs relativt stor uppmärksamhet, men ibland verkar det ha varit brist på prominenta besökare. I nödfall fick då ”Dottern till chefredaktören för Ecuadors största dagliga tidning med följeslagare” duga. Gåvor till Kim Il-sung redovisades noggrant liksom telegram sända till och mottagna från utländska ledare. I övrigt ägnades många spaltmeter åt fördömande av USA:s, Sydkoreas och Japans gemensamma militära övningar. Demonstrationer mot regimen i Sydkorea redovisades också regelbundet med bilder av mycket dålig kvalitet, sannolikt avfotograferade från japansk TV. Ett ämne som hela tiden togs upp var kravet på att få dela värdskapet för Olympiska Spelen 1988 med Sydkorea. Om så icke blev fallet så uppmanade man alla progressiva länder att bojkotta spelen. Gemensamma fördömanden av militära övningar och sydkoreanska regimens åtgärder mot demonstrationer, liksom gemensamma krav på delat värdskap alternativt bojkott av OS 1988, var ett stående inslag i redovisningen av de utländska besöken.

Nordkoreanska TV-apparater var av enkel konstruktion med en (1) svartvit kanal. Det huvudsakliga dagliga programmet var en noggrann redovisning av Kim Il-sungs och Kim Jong-ils verksamhet föregående dag. Också nordkoreanska radiomottagare hade en enda kanal. De Mercedesbilar som NNSC skjutsades i vid besöken i Nordkorea hade en Blaupunktradio som standard. För säkerhets skull var frekvensväljaren inställd och fastlödd på den statliga radiokanalen så att ingen skulle frestas att försöka ratta in någon annan kanal.

När NNSC inbjöds till ett studiebesök på Samsungs huvudkontor i Seoul fick alla fyra delegationerna varsin toppmodern TV-apparat som gåva. Polackerna blev mycket glada över att i sitt dagrum nu kunna titta på American Forces Korea Network (AFKN) och även ett antal sydkoreanska kanaler. De yngre tjeckiska medlemmarna blev däremot sura över att ”politruken” låste in TV-apparaten på sitt rum och inte tillät något tittande.

Film, teater och opera

Vi var ofta inbjudna till film- teater- och operaföreställningar i Kaesong. Första gången jag deltog var i januari och då var jag inte förberedd på att inomhustemperaturen var c:a 10 plusgrader. I fortsättningen bar jag därför under vinterhalvåret alltid kronans ribbstickade underställ till uniform m/60 vid besöken i Kaesong.

Filmerna var ett led i regimens uppfostran av folket i en revolutionär anda, i och för sig intressanta men föga njutbara. Dessutom saknade filmerna undertexter. Man fick därför via en hörselslinga lyssna till en monoton uppläsning på engelska med bladvändningar, harklingar och vattendrickande som bakgrundsljud. En enda nyproducerad film hade dock engelsk undertext. Den hette A Great Leader och var avsedd att marknadsföra Kim Jong-il utomlands. På förfrågan vad jag tyckte om filmen svarade jag diplomatiskt att den gav en god bild av Den Käre Ledaren och med det lät man sig nöja. Min schweiziske och polske kollega visade sig dock senare vara helt ense med mig om att filmen bara skulle väcka löje hos en utländsk publik. Teaterpjäser och operor hade revolutionära motiv, ofta från Kim Il-sungs kamp mot japanerna. Jag minns framförallt en balett med kvinnliga soldater i skärmmössa, koppel, kjol och stövlar och med pistol i bältet som dansade och sjöng revolutionära sånger. En enda icke-revolutionär opera fick vi faktiskt se. Det var The Tale of Chun Hyang, en klassisk kärlekshistoria från Choson-dynastin, välkänd i Sydkorea där den spelats och filmats ett antal gånger.

I några fall var det grupper med små barn som uppträdde. Vid en sådan föreställning blev vi utlänningar hederspionjärer, fick röda halsdukar vid entrén och leddes till våra sittplatser av små pionjärflickor med stora, röda plastblommor i håret. Barnen såg ut

som likadana dockor, var hårt drillade och framförde sina sång- och dansnummer med exakt precision. Det var en stor kontrast till de sydkoreanska barngrupper jag också sett framträda, där barnen hade olika frisyrer och klädsel och ibland gäspade, knuffades och kliade sig – med andra ord uppträdde naturligt.

Årets kulturella höjdpunkt i Pyongyang var den revolutionära operan Blomsterflickan i en specialföreställning för diplomatiska kåren (inklusive NNSC) och partifunktionärer på den mycket påkostade Mansudae-teatern. Tekniskt sett var framförandet avancerat med fyra textskärmar (kinesiska, ryska, arabiska och engelska) så att man kunde följa med i handlingen. Avslutningen lämnade ingen i tvivel om Kim Il-sungs politiska ambitioner. Till tonerna av The Star of Korea visades på en storbildsskärm en karta över hela koreanska halvön med en stor, röd stjärna som markerade Pyongyang. När sedan orkestern och kören i ett dånande crescendo avslutade med Korea is One, så sköt röda strålar ut från stjärnan och spreds över hela halvön. Framförandet hyllades av publiken med de längsta och kraftfullaste, stående ovationer jag någonsin upplevt på en teater eller opera.

Litteratur och musik

Ett antal skrifter av Kim Il-sung på engelska och andra större utländska språk har under åren publicerats i Pyongyang. När Kim Jong-il lanserades som ”kronprins” började också allt fler böcker av honom ges ut. De båda ledarna verkade vara mycket produktiva författare och jag fick ett antal av deras verk som gåva. De flesta boktitlarna inbjöd dock inte till läsning (vad sägs till exempel om The Workers´ Party of Korea is a Juche-type Revolutionary Party which inherited the glorious tradition of the Down-with-Imperialism Union).

Den nordkoreanska musiken var av revolutionär karaktär, bortsett från ett par versioner av den klassiska sången Arirang. Grammofonskivor och kassettband kunde inhandlas av utlänningar på Varuhus # 1 i Pyongyang. Jag köpte som minne ett band med Blomsterflickan och två skivor med bland annat The Star of Korea, Korea is One, I long for the General, We People are Masters of Revolution och We are the Guards of the Workers´ Party.

Björn Ekstrands berättelse avslutas i nummer 12 som kommer ut i december.

VETERANDAGEN

(text och foto Gunnar Persson)

Det blev inte riktigt som vi tänkt oss detta år. Försvarsmakten digitaliserade den officiella veterandagen på Gärdet. Många övriga föreningar i Sverige ställde in eller genomförde en mycket begränsad ceremoni.

För vår del så beslutade vi i ledningen att vi skulle samlas och lägga ner en krans samt hedra våra veteraner i en mindre samling på plats vid vårt veteranmonument. Det är nu 70 år sedan Sverige engagerade sig på den koreanska halvön. Vår första insats blev det svenska Röda Kors sjukhuset i Busan. Sensommaren 1950 sändes den första kontingenten bestående av cirka 250 personer till Korea. Sjukhuset var dimensionerat för att verka under sju månader men efterhand och med nya beslut kom sjukhuset att vara kvar under sju år. Därefter överlämnades detta till den koreanska staten. I samband med stilleståndsförhandlingarna och undertecknandet av densamma utbildade och sände Sverige personal till den övervakningskommission som ännu i dag finns på plats och övervakar det gällande stilleståndsavtalet. Vid start bestod kontingenten av cirka 100 delegater och dagens kommission har numera fem tjänstgörande delegater på plats i Panmunjeom.

Medaljer, pins, broderade märken, standar och mycket mer. Fråga oss, vi är experter!

Stolt leverantör till SMKR, Svenska Pistolskytteförbundet, KSSS, Gröna Lund och tusentals andra kunder.

HALLMANS.nu

Premiering - Idrottspriser - Gravyr

08 - 580 80 180 order@hallmans.nu

NNRC NNSC PANMUNJEOM
1953
FÄLTSJUKHUSET BUSAN
SVERIGE KOREA VETERANERNA